

Dániel Anna

Jonatán Könyvmolyképző

Dániel Anna

HIÁNYZIK SZECSŐ

Könyvmolyképző Kiadó

Szeged, 2004

1

– Egy gyereke várja, Magda – mondta Zahonyák, amikor benyitott a tanáriba. – A dolgozatfüzeteket kéri; a fél keze persze beleragadt a zsebébe.

Zahonyák kásás hangjában ott érezte a bujkáló szemrehányást: „*Maga* nem szoktatja rendre a növendékeit, a *maga* osztályában a gyerekek zsebre dugott kézzel szólnak a tanárhoz.”

Felnyalábolta a papundeklifedél közé kötött dolgozatfüzeteket, és kiment.

Dugó a tanári előtt állt a falnak dőlve, tömpe orrát a levegőbe fúrta, mint a szimatoló kölyökkutya.

– A füzetekért jöttem, Magda néni.

– Húzd ki a kezed a zsebedből!

Dugó bal keze úgy úszott ki a zsebéből, mintha lassított filmfelvétel mutatná be, jobbjá a füzetek után nyúlt.

– Oszd szét. Figyelmeztető csengetéskor indulok, mindenki legyen a helyén!

– Igenis, Magda néni.

Dugó megpöccintette egy kiálló füzet lapjait.

– Könyvek, füzetek, minden segédeszköz a táskákban, hátul a fal mentén, ahogy szoktuk. A padokban semmi.

Dugó megismételte az igenist, unott pillantást vetett a restaurált siklói vár színes lenyomatára, aztán eliramodott a füzetekkel.

Bent, a tanáriban, a híg kora tavaszi napfény halvány, keskeny nyalábokban ömlött az egyik hosszú asztalsorra. Zahonyák felállt, széles, elmosódott arcát félkörbe forgatva számba vette az érdekelteket.

– Kartársak, ahogy megbeszéltük. Az első emeleti folyosón a lépcsőtől egészen a kémiaateremig. Négy osztály. Magánál kezdem, Magda. Tudom, dolgozatot írat.

Zahonyák rábólintott a saját megállapítására, mint az ősz öregember a mesékben, aki csak felüti a nagy könyvet, és mindent tud.

– A gyerekek ülve maradhatnak, ha benyitok – folytatta Zahonyák. – Átveszem az osztálykönyvet, és már megyek is.

– És a szülői munkaközösség? – kérdezte Vajkayné. Feszés derékkel, nyakát előrenyújtva ül, mint réges-régi fényképeken a délceg úrlovasnők, akik akadályokon keresztülugratva vágatnak céljuk felé. – Legutóbb jóformán hiába szedték be az osztálykönyveket. Csupán egyetlen szülő jelent meg.

– Most öten várnak. Öt munkaközösségi tag. – Zahonyák álla előreugrott, mint a bokszolóké. – Mihelyt átadom nekik a címeiket, indulnak.

– Akkor rendben van. – Vajkayné jóváhagyóan biccentett, és belemerült a füzetébe. Időnként jelet húzott egy-egy név mellé. Aztán félig felemelte a fejét.

– Moticska Bélád újabban vészesen hanyatlik, Magda. – Az asztalon rézsút odatolta a füzetet. – Nézd meg a részosztály-

zatait! Szilárd négyes angolos volt az elsőben. És most, láthatod, audiovizuális számonkérés: elégtelen, felszólítom javítani: ismét elégtelen, tollbamondás: gyenge elégséges. Két órán át gyakoroltuk a szenvedő szerkezetet, tegnap kiszólítom a táblához: csak mínusz számokban kifejezhető tájékoztatlan-ság.

– Be van az a kölyök zsongva. Mostanában sci-fiket ír, nem figyel, nem tanul, és lépten-nyomon bezúg. – Sóhajtott.
– Beszélek a fejével.

Vajkayné ráemelte derűs, átható tekintetét.

– Tegnap figyelmeztetést kapott Moticska az ellenőrző-jébe. Ha nem szedi össze magát, tanév végén elmarasztalom.

Ajtó nyílt, ajtó csukódott, a tanáriból a folyosóra, a könyvtárból a tanáriba. Szemléltetőeszközöket hoztak be, térképet és magnótekeresztet, Módos, a kémiatanár – népszerű nevén Molekula – felöltötte vegyszerfoltos fehér köpenyét, és levonult a földszinti szertárba; Rózsika, az irodás bekészítette a frissen darált kávé a jénai üveggömbbe, s a kis szilke köré, ahová a pénzt kell betenni, kirakta a péksüteményt. Az iroda felől búzakék nejlonköpenyében belépett az igazgatónő, felnyalabolta a jelenléti ívet, és szigorú pillantást vetett Mikolya Vilma üres helyére.

– Vilma megint elkésik – állapította meg Vajkayné. – Boldogult édesapám tréfásan azt mondogatta, tanár csak akkor késhet, ha a levágott fejét hozza a hóna alatt. Tizenöt esztendeig igazgatta az Eötvös-gimnáziumot, nyolc előtt zsebórával a kezében állt a kapu alatt. A késés ott ismeretlen fogalom volt.

A figyelmeztető csengetés csörömpölve hasított végig a termen. A tanári megbolydult. Fiókokban turkáltak, könyvek, füzetek zizzentek, koppantak, fiókok nyikorogtak, széklábak

súrolták a padlót, sárga, száraz bükkfalombok és az ízeltlá-
búak testrészeit szemléltető kép között hosszú körző úszott
a levegőben, és megindult a menet a nagy üvegezett szek-
rény felé, az osztálykönyvekért.

– Amennyiben Mikolya kartársnő nyolc óráig nem jelenik
meg, betegnek tekintjük, s az első helyettes bemegy a III/A-
ba. Ha pedig befut – a hang elárulta, hogy az igazgatónő az
előbbi feltevés felé hajlik –, a szünetben az irodámban írja
alá a jelenléti ívet.

– Gyere, Magda – mondta Vajkayné.

A frissen felmosott folyosó nyirkos, hűvös tisztaságában
még érezni a Hypó szagát, az osztályok a tanárok elé küldik
lármájukat, elkésett srác lohol az osztálya felé, sportszatyra
a combját csapkodja, mögötte Gombár Lujzi nyargal zöld
műantilop kabátjában.

Csukott szemmel is eligazodna ezen a folyosón, naponta
legalább négyszer megy végig rajta oda-vissza, nem szá-
mítva, amikor inspekciós. A siklósi vár színes lenyomata
helyén a múlt tanévben az Akropolisz függött, és a térdeplő
jobbágyok közt hasított sarujában lúdtalpasan terpeszkedő
pocakos nemesurat – a kép felső sarkában látható kínzóesz-
közökkel – a krakkói Jagelló-egyetem udvara váltotta fel. A
lépcsőre nyíló ajtó mentén – az osztályok itt vonulnak le a
tornaterembe meg a fizika-előadóba – hull a vakolat, s az
udvaron a szilfa göcsörtös ága szinte az ablakig ér.

Ismeri a folyosót, mint a tenyerét, tizenegy év óta járkál
rajta, de a cikk üres helyét a faliújságon mégis Vajkayné
vette észre.

– No nézd csak! – A rajzszög alatt fityegő papírfoszlányra
mutatott. – Valaki letépte.

– Csakugyan!

Odalépett a faliújsághoz, és rövidlátóan hunyorogva nézte a téglalap alakú ürességet. A papírfoszlány szakadt körgal-lérként fehérlett a rajzszög körül.

– Engem már régóta érdekel a rongálók lélektana – mondta Vajkayné. – No persze az öncélú rongálókra gondolok, azok-ra, akik leszaggatják a metróállomások betűit, szétdarabolják a telefonkönyveket. A másik fajta világos eset.

A hátsó lépcső felől Mikolya Vilma vágat a tanári felé, kabátját már útközben kigombolta, minden elcsúszott rajta, a spenótzöld pulóvere, a szoknyája, a szemüvege.

– A jelenléti? – lihegte.

– Bent az irodában. Siess, mielőtt még a helyettes elin-dulna.

Osztályajtók nyíltak, elnyelték a tanárokat osztályköny-vestül, körzöstül, magnótekercestül, az ízeltlábúak testré-szeivel együtt, s az ajtókon túl a lárma hirtelen megszakadt, mintha ollóval nyisszantanák el. Vajkayné mögött is becsu-kódott az ajtó. Már fel is lépett a katedrára, feleltetni fog, derűs, kutató tekintetét a felelőre függeszti, de a többi gyere-ket is szemmel tartja, és kicsit széttárja a két kezét, amikor az osztályzatot közli: „Jelest kaptál.” Vagy azt mondja: „Közepes, alaposabban kell felkészülni.” Vagy pedig: „Ez, sajnos, elégtelen.” Habozás nélkül, szilárdan mondja, tagol-tan beszél, kerek, szabatos mondatokban, a hangját soha fel nem emeli, és a csajok meg a srácok, akiket ő növendékek-nek nevez, vonakodás nélkül engedelmeskednek neki.

Talán így kell. Meg kéne próbálni! Régebben gyakran biztatta így magát, de már jó ideje tudja, hogy a valódi tulaj-donképpen utánozhatatlan.

Ez a vad zsvvaj a folyosó legvégéről Mikolya Vilmának szól, ez a hangfogós lárma, amiből kiválik a Bajári Kata éles fejhangja, az Ő osztálya, a II/D.

Benyitott a terembe.

– Osztály, vigyázz! – kiáltotta Simó Klára, a hetes.

Az osztály felállt.

Nem szabályszerűen, nem egyszerre pattantak fel a gyerekek, mintha villanyáram mozgatná őket. Felpattanásról itt szó sincs. „Vargáné Kulcsár Magda kartársnő óráit magas színvonal jellemzi, növendékeivel jó eredményt ér el, de a fegyelmzés terén következetesebbnek kell lennie” – olvasta fel tanév végi bírálatában az igazgatónő. Igaza van. Moticska két tenyérrrel támaszkodik a padjára, s úgy dől előre, mint egy sebesült harcos, Gombár Lujzi köpenyén a két felső gomb szabályellenesen nyitva van, és a gallérja enyhén szólva kétes tisztaságú. Bajári Kata a szemüvegét igazgatja, lerí róla, hogy megint késő éjjelig tanult. Sugár Karesz félprofillal az ablak felé kibámul az utcára. Dugó – a teljes nevén Benke Dénes – azzal az álnokul nyílt arckifejezéssel mered a táblára, amely elárulja, hogy köpenye alatt a magyar helyesírás szabályait és a puskák bő választékát rejtegeti; Tóth Paja, az Angyal, akit a tanév elején helyeztek az osztályba előző iskolájából sorozatos verekedések miatt, szokásához híven utolsónak kászálódik, s aztán hirtelen szökkenéssel talpon terem.

Simó Klári kipördül a padok elé, felnőttes levendulaillatot lengetve maga körül.

– Magda néninek jelentem, osztálylétszám 38. Jelen van 37 tanuló. Hiányzik Szecső Irén.

– Mi baja, nem tudjátok?

– Karezs! – közölte egy kuncogásba fúló hang hátul.

Sugár Karezs odakapta a tekintetét.

– Mi van velem?

– Csend!

Felütötte az osztálykönyvet, az első két órához bejegyezte: Dolgozatírás, a hiányzók rovatába: Szecső Irén.

– Délután ugorjon fel valaki Irénékhez a leckékkel és érdeklődni.

A tábla felé fordult, kezébe vette akrétát.

– A margóra, ahogy szoktuk, a mai dátum. Írjátok: 3. dolgozat (iskolai). Egy sort kihagytok, következik a cím: *Shakespeare Globe színházában vagyok*.

– Magda néni, kérem! – A kétségbeesett hang a Bajári Katáé. Hasfájós arccal jelentkezik. – Elfelejtettem kihagyni egy sort. Most mit csináljak?

– Hívasd össze az ENSZ-közgyűlést – ajánlja Moticska.

– Moticska, nagyon hiányzik egy magatartás intő? – (Bár villámokat szórna a tekintete!) Dolgozatírás után beszélni fog ezzel a kölyökkel! – Kata, legközelebb jobban figyelj! Rendben van, ülj le! Tehát: Shakespeare Globe színházában vagyok. Zárójelben: Novellisztikus feldolgozás.

Háta mögött a sustorgás, akár a hullámverés. Ilyenkor beszél meg villámgyorsan, félszavakkal, alig mozduló szájjal, oldalt vágó tekintetekkel: „Könnyű, á, dehogy, utálok az ilyet, nem tudom elkezdni, küldj bevezetést, idézeteket.” Arra gondolt, hogy a tavalyi másodikosai is a Globe színházban voltak; a nyitott tetejű faszínházban általában a *Hamletet* nézték meg, csak néhányan gyönyörködtek a *Rómeó és Júliában*, s a pohos Falstaff csupán egyetlenegy dolgozatban dülöngélt részegen a cimborái közt. A földszinti állóhe-

lyeken csaknem az egész osztály szerint lelkesen tapsolt a közönség. Erzsébet királynő udvarhölgyei közt páholyából figyelte az előadást, néhány füzetben kegyes elégedettsége jeléül Shakespeare lábai elé ejtette legyezőjét, sőt az egyik dolgozatban karonfogva távozott a szerzővel, enyelegve Willynek szólította, és Shakespeare előtt, míg a királynőt fogatához kísérte, lepergett az egész élete.

– A következő sorba a második tétel: *Óh, áldott természet.* Zárójelben: Értekezés. A választott címet el ne felejtsétek aláhúzni!

Nyílt az ajtó.

Zahonyáknak először a keze bukkant fel. Áldásintó mozdulattal jelezte az osztálynak, hogy maradjon mindenki ülve, átvette az osztálykönyvet, megismételte az áldásintó mozdulatot, és kivonult. A csendben hallatszott távolodó lépései kopogása a folyosó kövén.

– Jól gazdálkodjatok az idővel! Az utolsó tíz percben mindenki figyelmesen olvassa el a dolgozatát elejétől végig! Ékezetekre, vesszőkre ügyeljete! Most pedig egy mukkánt se halljak!

Leült a katedraasztal mellé, és nézte az osztályt. Kilencven percig fogja nézni – sőt, a szünetet is beleszámítva, kerek száz percig – a fal mentén sorakozó szatyrokat, a füzetek fölé hajló fejeket s az ablakon át a tér túlsó oldalán a felállványozott ház két felső emeletét. És ha majd feláll, hogy elkezdje a kötelező sétát a padsorok közt, a kis tér is előbukkan a hintával, a homokozóval, a farönköket utánzó sárga hengerekkel, amelyeken soha nem mászkál kisgyerek, csak egy-egy nagyobb srác rugdossa őket unottan.

Az asztalra könyökölve figyeli az osztályt: Dugó az orrát

lapítgatja, Gombár Lujzi igazán kimoshatta volna a nejlon-gallérját, dolgozatírás után figyelmeztetni kell. Moticska Béla unott mosolya mintha azt közölné: „A Globe színház, novelisztikus feldolgozásban, meddig fut még ez a bágyadt téma?” A bulldogképű Angyal golyóstollát pörgeti, Sugár Karesz megint úgy ül a padban, mintha kinőtte volna, jobb lábát messzire kinyújtja, s a talpa le-fel jár, mint a szalámivágó gép.

A golyóstollak nesztelenül mozognak a papíron, valaki sóhajt, suttogás hallatszik, a szájak mozdulatlanok, de a suttogás erősödik.

Csönd, osztály, csönd!

Na végre, mindenki dolgozik, az Angyal se pörgeti tovább a golyóstollát. Az üstökök, kontyok és befőttesgumival összefogott lófarkok, a vállra omló, homlokba hulló tincsek és a kurtára nyírt kobakok mögött most lépcsőházak bukantak fel, folyosók, amelyeken végigbóklászott, otthonok, ahova a családlátogatásra érkező osztályfőnöknőt betessékeltek. Moticskáéknál szarvasagancsok, régimódi fogas, naftalinszag. Gombár Lujziéknál a hallban összezsúfolt, egymás tetejére állított székek.

– Kénytelen voltam kiadni gyorsított nyelvtanfolyamnak – sóhajtott Gombár mama. Az üvegajtón túl az Ibusz-házaspár kisfia tangóharmonikázott, ők a fürdőszobán át, a kád és egy lavór közt nyomultak be a másik szobába, a törülközőtartóról lila virágos steppelt pongyola sodródott le, s elterült a csempéken. Benkőéknél mázas tálak a falon, Dugó nagyapja, a székelyharisnyás, nagy bajszerű bácsi, aki látogatóba érkezett, kalappal fején ült az asztal mellett, mintha a negyedik emeleti lakásból is ki kéne járni a jósághoz. Bajáriéknál piros műbőrrel behúzott karosszékekben feketéz-

tek, a szülők többször is megemlítették, hogy Kata az általános iskolában végig tiszta kitűnő volt, és most is változatlan szorgalommal tanul, Kata hunyorgott, és nyakát azzal a fúró mozdulattal nyújtotta előre, ahogy felelés közben szokta. Sugár Kareszéknél a műterem nagy térségében elszórva néhány bútor, a feszes, mélykék égbolt egész közelinek látszott; Simóéknál a frizsider az előszobában áll, s az a fura, panaszos hang, ami behallatszik, a vízvezeték kotyogása. Szecsőéknél színes gyékényfal választja el a két gyerek szobáját, Irén pamlaga fölött gitár függ, a kisfiúnál, járókával elkerített részben teknősbéka kuporgott egy lavórban.

– Sumi, a teknősünk, családunk kedvence. Különös ismeretőjele: szereti a gitárzenét – mondta Irén anyja.

– Bizony, ha Irén játszik, előbújik a lavórjából – mosolygott a nagymama.

És mindnyájan nevettek, hogy Sumi, a teknős szereti a gitárzenét.

Az órájára nézett.

– Igyekeztek a fogalmazással. Kicsöngetés után nem fogadok el füzetet.

Megindult a padsorok között.

Gombár Lujzi elkeseredett mozdulattal rázta meg a sörényét, Bajári Kata felnyögött, sebesen körmölt; Moticska becsukta a füzetét, a pad szélére csúsztotta, jelezve, hogy ő már elkészült; Sugár Karesz a dolgozatát olvasta, s a padból kinyúló talpa le-fel járt, mint a szalámivágó gép.

A hosszúszünet elején Zahonyák feljött a biológia-szertárból, de most nem sietett a kávéval teli lombikhoz.

– Magda, a maga osztályából, az a Szecső... – A hangja

eldugult, kifújta az orrát. – Meghültem. A fűtők nincsenek tekintettel az időjárásra. Mínusz tíz fok, plusz tíz fok, nagy terem, kis helyiség, nekik tökmindegy, ugyanannyi szemet raknak a kályhába. A szertáram akár a gyehenna. És utána a hideg folyosón inspekcióztam. Szóval Szecsőt nem találták otthon.

– Szecsőt? – ismételte meg álmélkodva.

– Igen, igen, Szecső Irént. Aulich utca 5. A maga növénydéke.

– Az enyém. – Habozott egy pillanatig. – Nem értem. Zahonyák felhúzta egy kicsit a szemöldökét. „Mit nem ért?”

– kérdezte a felhúzott szemöldök.

– Ellenőriztük a hiányzókat, és ő nem volt otthon. Világos eset.

– Talán orvoshoz ment.

– Nem ment orvoshoz. Reggel szabályszerűen elindult az iskolába, csak éppen nem érkezett meg. Szóval lóg.

– Valami félreértés lehet. Nem olyan gyerek.

– Már bocsásson meg, kedves Magda! – Zahonyák hangjában egy tigris bujkált. – Az ellenőrző látogatásról Kaszáné jelentett. Kaszáné a szülői munkaközösség választmányi tagja, megbízhatóságához nem fér kétség.

– Eszem ágában sincs kételkedni benne.

– Hát akkor?

– Csak nem gondolom, hogy Irén lóg. Nem.

– A nagymama nyitott ajtót. – Zahonyák arca sértődötten megrándult. – Egy szóval sem tagadja, hogy az unokája elindult az iskolába. Kaszáné írásbeli jelentést adott be a látogatásról. A többi hiányzót egytől egyig otthon találták – közölte szenvtelen hangon.

– Két éve volt egy esetem – szólalt meg az asztal túlsó oldaláról Mikolya Vilma. – Egy harmadikos, Réti Vera, te nem tanítottál abban az osztályban, Magda, de Zahonyák kartárs biztosan emlékszik rá.

– Persze hogy emlékszem. A felső fogsora kiállt egy kicsit. És a zúrókre is jól emlékszem.

Zahonyák átsétált a feketéslombikhoz, berakta az aprópénzt a szilkébe, és kávét csurgatott a csészéjébe.

– Igazolatlanul mulasztott – folytatta Mikolya –, s a szülők falaztak neki. Az anyja először beismerte a lógást, aztán kiagyalt valami mesét. Tavasszal volt, májusban. Télen megjött a kisbaba.

– Ezek nem olyan szülők. És a gyerek se. Egyik legrendesebb gyerekem.

Zahonyák a feketéjét kavargatta.

– Idáig rendes volt, a mai napon igazolatlanul hiányzik. Ez a tény. Ne vegye zokon, Magda, maga túlon túl jóhiszemű.

Hirtelen csoportosulás támadt a Szecső hiányzása körül. Beeszlott az igazgatóhelyettes, megjelent Módos, klórszagú, vegyszerfoltos köpenyében, és részvevően hallgatta a vitát; Vajkayné porcelánkéek szeme mintha a Szecső egyénisége és a tények közötti összefüggést vizsgálná; Mikolya Vilma folytatta a történetét, amelyből kiderült, hogy a fiú elvette Verát, de hamarosan elvált tőle, és azóta se költözött ki a Veráék lakásából, a hallban alszik, és fütyül a kilakoltató végzésre; Orosz Richárd, a testnevelő tanár sóskiflivel a kezében azt mondta, hogy Szecső jó ideje Sugár Karesszal jár, mintha ezzel valami újdonságot adna tudtul; Zahonyák a csapnál elmosta a feketéscsészéjét, és a fejét félig hátrafordítva közölte:

– A nagymamáról lerítt a megdöbbenés, mikor Kaszáné a hiányzó felől érdeklődött.

– Ezért örülök én, hogy bennünket, testnevelőket – egyébként nem tudom, miért – nem bíznak meg osztályfőnökséggel. Mennyi gond! Mekkora felelősség!

– A legrendesebb gyerekek is megbolondulnak néha. – Mikolya Vilma borongó tekintettel nézett ki az ablakon.

– Ilyenkor derül ki, milyen fontos az ellenőrzés – mondta Zahonyák. – Hiába, a kamaszévek! A francia nyelv találó kifejezéssel hálátlan korszaknak nevezi.

– Nehéz korszaknak – helyesbített Vajkayné.

– Szülőknek, nevelőknek ilyenkor kell leginkább résen lenni. Katasztrófához vezethet, ha a serdülő rákap a lógásra.

– És ha baleset érte Irént?

Zahonyák felemelte a kezét, ujjait szétterpesztve, megnyugtató mozdulattal.

– Fölösleges aggodalom. Ha baleset történik – látom az arcán, Magda, hogy balesettől tart, és tagadhatatlan, hogy a gázolás szinte napirenden van mostanában –, a mentők azonnal értesítik az iskolát. A táskában ott az ellenőrző az iskola címével, telefonszámával. Emiatt ne fájjon a feje.

– Csakugyan így van, tapasztalatból állíthatom, hogy a mentők tüstént értesítenek bennünket – helyeselt Módos.

– Emlékeznek Suhajda Ernőre. Két ellenőrzővel járkált – idézte fel a múltat Mikolya Vilma.

– Jó kis cég volt, osztályt is ismételt.

– Negyedikben megjött az esze, összeszedte magát. Nemrég találkoztam vele, elkísért egy darabon. Műszerész lett. Rádió- és tévéműszerész.

A szavak koppanva hulltak le körülötte. Irénre gondolt.

A haját befőttesgumi fogja össze két rövid varkocsban, elindult a könyvekkel és füzetekkel teli sportszatyrával, de nem jött be az iskolába. Máshová ment. Egyik-másik gyerek esetében csöppet sem álmélkodna. Azt gondolná: a Film-múzeumban ül, randija van, a Vidám Parkban lődörög, a Barlangvasúton robog, valahol a Ligetben gombfocizik, nem fizetett be menzára, most elveri a pénzt. Sok minden kitelik a gyerekektől.

Most maga előtt látta az üres helyet a faliújságon, felül a rajzszőg kerek feje a szakadt körgallérral. Azt a letépett cikket Irén írta. *Hajóval a Rajnán*. Végigsimított az arcán. Aztán hirtelen Vajkaynéhoz fordult.

– Mondd csak, az a cikk! Te olyan jó megfigyelő vagy. Tegnap még ott láttad a faliújságon?

Mikolya Vilma áthajolt az asztalon.

– Miféle cikk?

– Szecső Irén cikke. Valaki letépte a faliújságról.

– Na és? Letépték. Kész. Mért fontos ez magának, Magda? – kérdezte Zahonyák.

„Csakugyan, miért fontos ez nekem? – tűnődött. – Miért?”

Vajkayné szeme kicsit összeszűkül, mintha célba venne egy láthatatlan pontot.

– Azt hiszem, tegnap délelőtt még ott volt. Vagyis nem észleltem a hiányát. Persze lehetséges, hogy nem néztem arrafelé.

– Miről szólt az a cikk? Politikai? – érdeklődött az igazgatóhelyettes.

– Á, dehogy! – Legyintett. – Riportféle: utazás a Rajnán. Nyáron Irén Kölnben volt.

– A Loreley-szicláról is szó esett benne, meg a Beethoven

-háziól – jegyezte meg Vajkayné. És hozzátette: – Mindig elolvasom a faliújságot. A növendékeknek jólesik, ha a tanáraikat érdeklí a munkájuk.

Aztán megint belemélyedt a füzetébe.

– Nem érdemes foglalkozni azzal a cikkel! – Zahonyák a fejét ingatta. – Mondok én magának egy kézenfekvő magyarázatot. Tegyük fel, hogy az a Szecső ejtette a fiúját.

– Letette – helyesbített Orosz Richárd. – Manapság így mondják.

– És a letett fiú, vagy az a lány, aki a felvett fiúval járt, dühében megsemmisítette a hajókázást a Rajnán.

– Sokféle oka lehet az iskolakerülésnek. – Módos cigaretára gyújtott. – Velem is megesett. Egy osztállyal lejjebb jártam, mint most Szecső. Én is elindultam hazulról a szíjjal átkötött iskolaholmimmal, akkoriban szíjra fűzve vittük a könyveket meg a füzeteket. Szegeden laktunk. Kimentem a Tisza partjára. Egész délelőtt a Tiszát néztem, a víz felé hajló fákat, a hajókat, a távolabb veszteglő uszályt. Manapság, azt hiszem, anarchikus szabadságvágyanak nevezik az ilyesmit.

– Elkaptak? – kérdezte Zahonyák.

– Nem kaptak el.

– Szerencséd volt. Akkoriban szigorúbban vették az anarchikus szabadságvágyat. Egyébként ebben a tanévben ez a negyedik igazolatlan mulasztásunk – szögezte le Zahonyák.

Karesz az órájára sandított. A nagymutató lassan mozgott, mintha egyre odaragadna a számlaphoz, mintha erőlködve haladna a megcsomósodott időben. Homlokát a tenyerébe támasztva olvasta a dolgozatát.

„Kora délután. A lila bársonyba öltözött herold megfújja a harsonát, a hang élesen hasít végig a Globe színház nyolc-

szögletű deszkaépületén. Kezdődik az előadás. A zsúfolt nézőtéren állók mesteremberek, közkatonák, alkalmi munkából tengődő tollforgatók közt. Előttem a hatalmas, kopár színpad.”

Pimf bevezetés! Mindegy.

Milyen erősen ketyeg az óra. A monoton zaj, akár a vonat zakatolása. Karesz a homlokát ráncolja, golyóstollával a kezében tovább olvas.

Az óra tiktakjából, ebből a szüntelen zakatolásból s a kályhaszagból hirtelen kibomlott a vonat, rászaladt a szövegére. Irén ott állt a folyosón a letolt ablaknál, szőke haja szikrázott a nyári napfényben, úgy freccsent szét, mint a vízesés, két karját hátradobta, a szeme nagylányosan ki volt húzva, zöld ruháján apró virágok nyíltak, csupa szín és fény volt, csak a szeme sötétbarna. Bársonyos, kicsit nedves őzszeme van Irénnek.

Ők ott ácsorogtak a szerelvény mentén. Irén nagyanja zsebkendővel törülgette a szemét.

– Tibor bácsinak még ezen a héten írj. És nekünk azonnal, mihelyt megérkeztél!

– Légipostával! A táskádba legfelülre betettem néhány légiborítékot, hogy mindjárt kéznél legyen – mondta Irén mamája, s a tenyere előreleandult, magyarázó és parancsoló mozdulattal.

Szecső néni soha semmit nem bíz a véletlenre. A zsúfolt buszon is kiszemeli azt a személyt, aki majd az ülőhelyére kerül. „Irén, szólj csak annak a szemüveges asszonynak! A kékkabátos nő mellett áll, szatyor van nála. Figyelmeztess, hogy a következő megállónál megürül a helyem!” Akár a gondviselés. Szép kis gondviselés a sima fekete kontyával,

a római műemlékarcával. És a hófehér hajú, fűrge nagymama, aki pogácsával kínál.

– Hát én búcsúzó, kislányom, mondta Irén apja. – Nem késhetek, a revizor fél kilenckor megjelenik. Bár a pesti automaták működnének ilyen pontosan. Na, még egy hét, és a revizoron is túlesünk!

Szecső bácsi odaállt az ablakhoz, fölnyújtotta kezét, az ablak foglalatára tette. Irén rátapasztotta a tenyerét.

– Vigyázz magadra, kislányom! El ne raboljanak a sellők a Rajnán.

– Te is vigyázz magadra, apus, mindenki vigyázzon magára!

Aztán hárman álltak a leeresztett ablak előtt: a nagymama, Szecső néni és ő.

– Ha kirándultok Bonnba, küldj képeslapot Tibor bácsinak! – figyelmeztette a nagymama.

– A Beethoven-házat okvetlenül nézd meg! – szólt fel Szecső néni. – És németül gondolkozni, kislányom, akkor is, ha egyedül vagy, német szavakban gondolkodni.

– Ha isten ne adja, megbetegednél...

– Ugyan, mama, miért kell mindig a bajra gondolni! – intette le a nagymamát Szecső néni. – Egyébként Kurzéeék tudják, mi a teendő, mindent leleveleztem velük. – És Irénhez: – Öcsi lapját haza címezd! A táborban már nem kapná meg.

A hangszóróban búgó női hang ünnepélyesen tagolva közölte, hogy Bécs–München–Dortmund felé a vonat a harmadik vágányról indul. Irén mosolygott, a száját harapdálta. A szerelvény rándult egyet, aztán megindult, zsebkendők integettek az ablakokban lógó arcok felé, s ő egy darabon reménytelen versenyt futott a vagonnal. Irén két kézzel fogódzkodott az ablakba, kis ideig a tekintetükkel tartották

egymást, mint hegymászó a kötéllel, aztán Irént egy szempillantás töredéke alatt elnyelte a távolság. Csak a vonat keskeny, sötét teste látszott, ahogy belefűrődött a messzeségbe.

– Te, Karesz, „fojtott kiáltás”. „Fojtott” pontos j vagy elipszilon? – suttogta a háta mögött Gombár Lujzi.

– Pontos j – suttogta vissza a fiú.

(Ahhoz képest, hogy Lujzi azzal a viplafogó tévészerzővel mászkál, aki bőven a papája lehetne, szűken a nagypapája is, jobban tudhatná a helyesírást. Lehet, hogy a viplafogó se tudja. Amilyen hülyeségeket ír!)

– Biztos? – suttogta Lujzi.

Karesz fejbiccentéssel válaszolt.

Magda néni felállt, megint körsétára indul a padok közt. Mindegyik padnál megáll, egy pillantást vet a füzetekbe. A cipőtalpa nyikorog. Miért nem hord ilyenkor gumitalpú cipőt? Mindjárt jön a hagyományos lemez: „Ne írjatok két-kötetes regényt! Igyekeztek befejezni a dolgozatokat!”

Most az ő padja felé hajol. A rövidre vágott haja mákos. Kisfia van, még nem öreg, de a haja mákos. Az Irén anyja fekete, nagy sima kontyot visel. Irén szőke. Odahaza kibontva hordja a haját, de szombat este a rendezvényen feldúcolta.

– Hogy tetszik? – kérdezte Irén.

– Sehogy. Mintha púp nőtt volna a fejedem.

– És ha én is pepit hordanék, mint Gombár Lujzi?

– Neked nem illik az arcod karakteréhez.

– Az arcom karaktere! Úgy beszélsz, mint egy tárlatvezető. Különbem te mondtad, hogy nekem egy tucatnyi arcom is van egyetlen napon.

– Hát éppen erről van szó. Hogy egyikhez sem illik.

– Akkor ne nézz rám!

– Köszönöm a jó tanácsot. Máris megfogadom.

És elfordította a fejét.

Mellettük Kata rázott azzal a békaarcú II/A-s sráccal, aztán az Angyal került melléjük Gombár Lujzival. Zeneszóra hullámozott, forgott a tornaterem, a bordásfalakról csüngő piros papírcsíkokkal, az emelvényen a pulóveres zenekarral. A büféasztalnál Kaszáné trónolt egy választmányi mamával, a tanárok a fal mentén üldögéltek egy sorban, mint dróthuzalon a verebek, felváltva köröztek, szemmel tartva a táncolókat. Az Angyal veszettül dobálta magát, figurázott, Zahonyák bevágódott a tömegbe, és leállította.

– Valami hézag van, tanár úr? – kérdezte az Angyal, s zakója gombját pörgette.

Zahonyák kiabált, de a hangja beleveszett a zsvivajba, a dobos félig ráfeküdt hangszerére, és vadul püfölte, a gitáros feje merev mozdulatokkal ütemezte a ritmust, a szájharmonikás a felsőtestét himbálta. Teljes erővel dübörgött a tánc.

– Ki fog csavarodni a nyakad, és örökre így marad – mondta Irén. – Nem akarlak ijesztgetni, de Széchenyi Istvánnak is kicsavarodott a nyaka gyerekkorában.

– És örökre úgy maradt. Persze a Lánchidat is oldalnézetből szemlélte.

– Nem szemlélte oldalnézetből. A nagynénje jó erősen meglegyintette, és ettől helyreugrott a nyaka. Á, téves kapcsolás! Most jut eszembe: Deák Ferencsel történt.

Később megeredt a hó, de Irén akkor már lebontotta a kontyát. Az élesen kivilágított udvarra nagy, kavargó pelyhek hullottak.

– Március elején ilyen havazás! Mintha karácsony lenne.

– A friss hónak görögdinnyeszaga van. Érezted már? – kérdezte Irén.

– Nem.

– Sajnálhatod. Klassz.

Kiskabátban kiszaladt az udvarra, talpa bemélyedő minitákat nyomott a fehér szőnyegbe. A hold olyan volt, mint a meghámozott narancs, amiből vagy két cikkely hiányzik. Lehajolt, de nem érezte a görögdinnyeszagot, s ott, ahol a kövezet megroggyant, összekotort egy kevés havat, és a markában bevitte a terembe. A zenekar pihent. Odavágtatott vele Irénhez.

– Köszí. – Irén ráhajolt a tenyerére. – Finom, enyhe görögdinnyeillat. Érzed?

– Nem érzem.

– Nincs szaglásod. De ne csüggedj! Az esztétikai érzéked viszont fejlett. – Irén kidugta a nyelvét, belenyalt a hóba, aztán elhúzta a száját. – Az íze nem jó.

Szamek Gabi elkattantotta a gépét, lekapta Irént, ahogy belenyal a hóba, és fintorog. Gabi is körözött, mint a tanárok, a 3400 forintos gépével az „arcokat” kereste.

– Mondd, Szamek, ezzel a felvétellel akarod elvinni az amatőr fotósok nagydíját?

– Nem a te tésztád, Sugár. Nyugi, belőled csak a tenyered fog látszani.

És továbbment.

– Homokízű a hó. Fűrészporízű. – Irén a fejét rázta, röpködött a sörénye. – Csalódtam benne. Látod, milyen kár, hogy nincsen műszempillám. Most aztán rezegtetném a műszempillámat, úgy ismételném – csalódtam benne.

A hangom is rezegne érzelmesen. De igazán fűrészpörízű volt ez a hó. Most is tele van vele a szám.

– Gyere, bedobunk egy Colát!

A Cola elfogyott. Egy pohár jaffát ittak közösen. Furcsa, hogy apróságokra halálpontosan emlékszik, más meg kihullott belőle. Pedig csak négy napja. Szombat estétől szerda délelőttig nem is egészen négyszer huszonnégy óra.

Pörögtek, amikor Szecső néni felbukkant a testvérével. Sima, fekete konty, római műemlékarc, mellette a magas, vállas, egyenes tartású, mosolygó férfi: Tibor bácsi.

– Na tessék, már megjöttök! Reggel Veszprémben utazunk, rokonokhoz, de azért ez enyhe túlzás. Anyunak vannak ilyen dobásai.

– Beljebb nyomulunk. Irány a bordásfal!

– Onnan is ki fog halászni.

Forogtak az arcok, az ugráló vállak, a zenekar, a bordásfalak sora, a büféasztal, minden forgott, mint a körhinta.

– Holnap felhívlak – mondta Irén. – Nem lesz időm a matekra.

Kata hirtelen odatoppant eléjük. A feje előrenyomult, belelógott az arcukba.

– Szecső, indíts a mamádhoz!

Irén kisiklott a kavargásból, kisvártatva már csörtetett is vissza, ide-oda cikázva az álldogálók között.

– Tibor bácsi aranypofa! Anyu, mondtam, még egy táncot! Mielőtt anyu válaszolhatott volna, Tibor bácsi űrsebességgel vágta rá: „Hármat! Három a tánc.” Anyu csak annyit szólott rá: „De reggel majd te cibálsz ki az ágyból.”

Nevettek. A homlokuk összeért, úgy forogtak egész lassan. Aztán a zenekar szünetet tartott. Akkor kezdett az Angyal arénázni a Cola miatt. A szülői munkaközösség

tálcán négy pohár Colát adott fel a dobogóra a zenekarnak, az Angyal kiabált:

– Nocsak, mégis van itt Cola a pult alatt!

Molekula hangja felcsattant:

– Fiam, ha nem viselkedsz tisztességesen, kint tágasabb!

– Felháborító! – kiabált Kaszáné. – Igenis félretettünk két üveg Colát a zenekarnak. Ennyit igazán megérdemelnek.

Ők a bordásfalnak dőlve pihentek. Meleg volt. Irén hátra-dűtötte a fejét. Moticskát nézték: mellényt hordott a sötétkék öltönyéhez, kezét a mellényébe dugta, és komor arccal bámult maga elé. A gitárosról is beszélgettek. Ő azt mondta, a gitáros Aznavourt utánozza, Irén szerint nem Aznavourt, egy másik énekest, az is francia és alacsony, és szögletes feje van, olyan skatulyafeje. A gitáros ugyanúgy veri a ritmust a dobozfejével, s a szavakat is ugyanúgy harapja el.

Akkor jött feljűk apa.

– Hazamegyűnk, Karcsi – csak ennyit mondott.

– Most? – kérdezte álmélkodva. – Hisz most jöttél, nem? Apa keze súlyos, görcsös fogással nehezedett a vállára.

– Induljunk!

– De miért? Apa, valami baj van?

– Nincs semmi baj. Megfájdukt a fejem. Na gyerűnk!

Irén álmélkodó arccal nézett rájuk, aztán kényszeredetten elmosolyodott.

És ha apa akkor este nem vacsorázik két utcasarokkal arrább a lengyel festődelegációval, ha nem jön be a rendezvényre? A véletlenül múlt volna, ilyen apró véletlenül? Vagy a véletlen csupán egyik szembeszűkő formája annak, ami előbb vagy utóbb megtörténik?

– Még tíz perc! – Magda néni a dobogón áll, a nyakát

ide-oda forgatja. – Mindenki befejezi a fogalmazást, és gondosan átnézi a szövegét.

– Lehetetlen! – Bajári Kati felnyögött. – Most lendülhettem bele.

Karesz előredobta a bal karját, hogy az órakettyegés ne zavarja. Szinte beletenyereelt a Szamek Gabi hátába. Töltőtollal a kezében olvasta a dolgozatát.

„Azzal az érzéssel távozom a Globe színházból, hogy Shakespeare nemcsak nagyszerű emberábrázoló, hanem a színpadi mesterség minden csínját-bínját is érti.”

Vacak kezdet, vacak befejezés. Mindegy. Igazán tökmindegy.

Csengettek. A füzeteket összeszedték. Bajárral hosszas közelharcot kellett vívni. Magda néni magához szólította Moticskát, és kivonult vele. Aztán Moticska visszajött, arcára fagyott vigyorral, és fitymálva legyintett.

– Már megint szövegelt.

– Csodálkozol? – kérdezte Simó Klári. – Én ugyanis nem.

– Az osztályfőnök arra való, hogy szövegeljen – vélekedett az Angyal. – Magda mama egész rendes tag.

– Ki mondta, hogy nem rendes tag? Csak azt képzeli, hogy a lelkekbe lát, és közben gőze sincs hozzá. – Moticska az orrát dörzsölgette.

– Azt hiszed, könnyű a lélekbe látni? – Kata hangjában keserűség bujkált. – És én azt se állítanám, hogy gőze sincs hozzá.

– Nem is te állítod, hanem én. – Moticska lehunyta a szemét, oly fölényesen, mint amikor kijelentette: „Majd ha bedobom a nevem a köztudatba.”

Még négy óra! Karesz elbástyázta magát a történelem-

könyve mögé. Történelemóra, és utána le a lépcsőn a biológiaiába. Föl a lépcsőn, angolóra. Megint le a lépcsőn a tornaterembe. Oroszlánszívű Ricsi előveszi a csattogtatóját. Körbefutás, bemelegítő. Egy-kettő, egy kettő, oldottabban! A lányok hazamennek. Ők holnap tornásznak. Még négy óra. És a szünetek. Aztán ebéd. Ebéd apával kettesben.

2

Mindjárt vége lesz az angolórának, Milady csöngetéskor halálpontosan befejezi. Elsőben fogadtak is rá, négy hétig figyelték az időt. Mire a csöngetés elállt, Milady a műanyag védőbe kötött könyvével meg az osztályozófüzetével – mindig úgy tartja, hogy olvasható rajta a szálkás betűkkel írt név: Dr. Vajkay Lajosné – már kint járt a folyosón, vagy legalábbis az ajtó felé tartott.

Dugó a táblát törli, nedvesen fénylő sávokat húz rá a spongyával, a csíkok mélyfekete lappá állnak össze, majd foltokban szürkülnek ki, ahogy átütnek a krétanyomok. Tomasovics Piri és Szamek Gabi angol nyelvű kérdésekkel ostromolják egymást egy kirándulással kapcsolatban, Milady a dobogó magaslatáról szemmel tartja az osztályt, a hibákat jegyezni kell. A kirándulók letelepedtek, nem messze a tó partjától, sátrat ütöttek fel, hirtelen szél kerekedett, s az égen sötét felhők közeledtek. Milady keze néha meglendül, mint a karmesteré, ha lekopogja a zenekart. Ujjak emelkednek a

magasba, az osztály javít. Dugó befejezi a törlést, hátat fordít a táblának, aztán peckesen kihúzza magát a helyére sétál.

Végre csöngettek! A csörömpölés félbevágja a párbeszédet, a kirándulás megszakadt, Milady mögött becsukódik az ajtó, a lányok begyömöszölik holmijukat a szatyrukba, a fiúk előveszik a tornacuccot, s a kavargó zsvivajba belehasít a Kata éles hangja:

– Gyerekek, ki megy Irénékhez? – Nyaka lassú félkört írt le, mint az emelődaru, mielőtt lebillen a kiszemelt rakományhoz. – Karcsi?

– Apának kell segíteni. Képeket szállítunk a zsűrinek a Galériába.

– Hát, ha szállítasz... De azért most újra jóba vagytok, Irén meg te?

– Mi az, hogy azért újra? – kérdezte élesen a fiú.

– A rendezvényen összebalhéztatok, nem?

– Látod, ezt eltaláltad: nem.

– Pedig ... – Kata mondani akart valamit, de abbahagyta; csak a Karezs távolodó hátának beszélhetett volna.

– Fiúk, indítás! – süvöltötte Dugó. – Ricsi arénázni fog.

A daru most Batiz Ági felé fordult.

– Na és te? Ráérsz?

– A kályhánkat rakják át gázfűtésre. Oltári felfordulás van. Képzelmek!

– Képzelmek – vágta rá Kata szárazon. – Most, ugye, könyörögjek sorra mindenkinek, mert én vagyok a tanulmányi felelős?

– Én ráérek, de csak késő délután, előbb nem. – Gombár Lujzi bal kézzel a kezitükrét tartotta, a jobbával kihúzta a szemét.

– Randid van? – kérdezte Kata. – Az íróddal?

Beszívta magába a tekintetével a zöld műantilop kabátját, a divatos menő csizmáját, a hurkás kontyba dudorodó haját. Elöl frufru, hátul hurkák. Csinos és túl öntudatosan kecses. És a parfümje. Lujzi azt mondja, francia, Tomasovics Piri szerint közönséges pacsula, de azt a fölényes Tomasovics se tagadhatja, hogy Lujzi jól ismeri Sóskutit, az író, sőt jár vele. Látták őket nem is egyszer a Különlegességi Cukrászdában, nyáron a Lukács uszoda napozójában feküdtek egymás mellé tolt nyugágyon, és Sóskuti beolajozta a Lujzi hátát. Hiába legyint Moticska kicsinylően, Sóskuti szerkeszti a Tizenévesek Tízpercét, állandó műsora megy, és darabját is adták már a tévében. Igaz, hogy viplafogai vannak, és gyér haját szétfésüli a koponyáján, hogy ne lássék a kopaszodás, de mégiscsak neves író.

– Elegem van Sóskutiból – vetette oda Lujzi, ahogy kifordultak a kapun, és elindultak egymás mellett, mert ők ketten egy irányban laknak.

– Összerúgtatok? – Kata megindult Lujzi mellett.

– Összepattantatok? – ismételte meg közvetlenebb hangon a kérdést, s a tekintetében reménykedés csillant fel.

– Lehet is azzal összebalhézni! Torkig vagyok már vele! Nem is képzeled, mennyi mindent köszönhet nekem. A Tizenévesek műsora rajtam áll, az én bemondásaimon, az én témáimon. Ne hidd, hogy felvágok! Ez az igazság.

– Szóval a múzsája vagy! – Kata fanyarul nevetett.

– Ha csak az lennék. Értsd meg már végre a szitot! Ülünk a Különlegességiben.

Az útkereszteződéshez értek, pirosra váltott.

– Most várhatunk – jegyezte meg Kata. – Szóval ültök a

Különlegességiben – tért vissza a témára. – Sóskuti rendel egy feketét.

– Csak egy feketét?

Lujzi átsiklott a kérdésen.

– Ülünk az asztalnál, a beszélget és jegyez. Érted, följegyzi, amit én leadok neki. Nyáron a Lukácsban a napozóban is ott volt mellette a blokkfüzet meg a töltőtoll, kinyújtotta azt a sonkamancsát, és jegyzett. A tévéjátékát is belőlem írta. Egyszer megkérdeztem tőle: „Mondja, maga így jött a világra, golyóstollal a füle mögött meg blokkfüzettel a kezében?”

– És ő?

Katát most nem bántotta, hogy a kabátja nem divatos, hogy neki soha sincsen divatos kabátja, mert amikor a többi lány rövidet hordott, az övé hosszú volt, és ugyanaz a kabát jelenleg rövidnek számít. A felszín mögött rádöbbsen a valóságra. Lujziból kibuggyant az igazság. Hányszor vágott fel az írójával, boldognak látszott, sikeresnek, holott Sóskuti kihasználja. Igen, ez világos.

– És ő? – ismételte meg a kérdést Kata. – Sóskuti mit felelt rá?

– Semmit. Vigyorgott, és a viplafogait mutogatta. Azt is közöltem vele, nyugodtan fizethetne nekem, mint társszerzőjének ötven százalékot, vagy minimum huszonötöt.

– Ezt így közölted vele?

– Na hallod! Állandóan belőlem merít. Elmeséltem neki Moticskát meg az Angyalt, amikor bebújt a szekrénybe, és Magda néni nem tudta elképzelni, hová lett; és Gyenge Ibit a műájulásával meg Molekulát, ahogy rászólt: „Csak keljen fel szépen, kis hölgyem, mert ha megijedek, nyakon öntöm

hideg vízzel”; és Tomasovicsot, amikor matekórán csak úgy kísétált a táblához, és félretolta Pipi nénit.

– Azt én nem láttam. Influenzás voltam akkor.

– Sajnálhatod, sokat vesztettél. Pipi néni belezavarodott a levezetésbe, Tomasovics a táblához ment, valósággal elsodorta onnan Pipit. „Tessék csak hagyni, majd én!” Sóskuti leírta az egészet. Szórul szóra, nem strapálja magát. Lejmol.

– Lejmol?

– Potyázik. Nem hallottad? Az Angyaltól tanultam. A következő Sóskuti-műsorban fogadok, hogy benne lesz: ez egy lejmoló alak. A kemény húsú tinédzsert is tőlem vette. Tudod, a legutóbbi Tizenévesekben mondták be.

– Honnan ismered?

– Sóskutit? A bátyja a papámmal járt egy osztályba. Kata elábrándozott. Napsütötte teraszon ül, a közelben szökőkút csobog. Egy férfi ül mellette. Feléje hajlik. „Az arcodon van valami konokság, Kata, a sors jegye, több mint akarat, eltökéltség, hogy az akaratodat rákényszerítsd a világra, hogy győzzél – mondja a férfi. – Mindent neked köszönhetek. Győzni fogunk, ketten együtt, kéz a kézben.” Aztán gyöngéd és erős mozdulattal átkarolja, magához öleli.

– Láttad?

– Kit? – rezzent fel Kata.

– Sóskutit a tévében.

– Nincs tévénk. Amíg le nem érettségizem, nálunk nem lesz tévé. Ez is egy elv nálunk.

– Blokkfüzettel kellett volna bemutatni, ahogy jegyzi, amit tőlem hall. Sóskuti, a mai fiatalok avatott ismerője! Ő leszakítja az ezresek, én meg takaríthatok az Ibuszosokra meg a gyorsított nyelvtanfolyamra. Mióta a papa elköltözött ...

Lujzi hangja fakó lett, elharapta a mondatot.

Kata részvevően sóhajtott. Most gyors egymásutánban jöttek a képek: a diadalmas Lujzi elhalványult, a zöld antilop kabát szertefoszlott, Sóskuti állt az előtérben a blokkfüzetével, a Tizenévesek műsorával. Lujzi a Sóskuti négere. Egy szimplát rendel neki, legfeljebb egy duplát, és kizsákmányolja. Talán az se igaz, hogy a Sóskuti felesége féltékeny Lujzira.

– Hát neked se könnyű, és nekem sem.

– Na végre, zöldre váltott! – Lujzi nekilendült.

– Hozzám egy fiú se járhat a szüleim miatt. Főként a papa kötözködik. Képzeld, feljött egy srác, harmadikos a Kandóban, járnai akart velem, az volt a kifogás ellene, hogy hosszú a haja.

Mese habbal – állapítja meg magában Lujzi. – Ki járna ezzel a szeplős pulykatojással? Még ha a szeplőit lesuvasztaná róla, és lefogyna vagy tíz kilót.

– A papám azt mondta neki: „Én mindegyik loboncos üstökű ifjencot kopaszra nyíratnám, nullásgéppel, mint a rabokat!” Ezt vágta a szemébe. Egy másik srác ellen az volt a kifogás, hogy farmerben jött. Hát miben jöjjön. Frakkban?

Kata keserűen felnevetett.

– Tudod, hogyan közlik az előkelő meghívókon, hogy az ürge frakkban jelenjék meg? Fehér nyakkendő: ez a frakk. Fekete nyakkendő: szmoking.

– Honnan tudod? Csak nem Sóskutitól?

Kata hangjában gúny bujkált.

– Eltaláltad. Tőle.

– Mondd, a lakására nem hívtott? Már úgy?

Lujzi komoran hallgatott. Lakás! Sóskuti a múlt héten feljött hozzájuk a bandzsa kisfiával. Megették a doboz cso-

koládéparányt, amit apa hozott, ő dühében odaadta a kisfiúnak az újévi ródlizásból megmaradt avas nápolyit, a kölyök azt is befalta, a hűtőszekrényben felfedezte a narancsszörpöt, egy korty se maradt belőle. Sóskuti a karosszékekben elnyúlva szívta a mama cigarettáit „Úgy elbeszélgetek ezzel a kislánnyal, mintha egykorú pajtások lennének. Ugye, Lujzi, kispajtásom?” – És bólogatott.

– Hívott? – érdeklődött Kata. – Nekem megmondhatod. Bennem megáll a szó.

– Célzásokat tett rá, de csak úgy tétován. Azt hiszem, fél a papámtól.

– Lehet, hogy nem is akarja komolyan – vetette oda Kata megkönnyebbülten. – Neki az a fontos, hogy szállítod a témákat, ő meg kiizzad egy feketét.

– Colát is szokott rendelni meg gyümölcslet.

– Az előbb nem mondtad.

– Hát most mondom. Múltkor pogácsát hozatott.

– Akkor is kihasznál.

Lujzi meglóbálta a szatyrát.

– Most jut eszembe. A Kandósoknak nincs hosszú hajuk. Egynek sincs. Az igazgatójuk szigorú hapsi; nem tűri.

Kata elvörösödött. Érezte, hogy elpirul, és a szíve összeszorult. Végigmérte Lujzit a zöld műantilop kabátjában. Hogyan is képzelhette, hogy valami köze van hozzá? Lujzi a felszínen lebeg. A könnyűnek minden könnyű.

– Nem fontos, hogy felmenj Irénhez, majd én elintézem. Te úgyse tudnád elmagyarázni neki a mai matekanyagot. Mégiscsak én vagyok a tanulmányi felelős.

– Hát csak magyarázd el! Persze Tomasoviccsal jobban járna. – Lujzi vállat vont. – Szevasz!

Kata kivette a hűtőszekrényből a tegnapi kelkáposzta-főzeléket, belevágta a sült húst, és feltette melegedni. A maradék smarni kis halomban púposodott, Kata rákattantotta a hűtőszekrény ajtaját. Ezért hízik ő, a sok tésztától, a mama egyre-másra tésztát csinál. Leült a hokedlire, aztán felpattant, kiment az előszobába, és hosszasan nézte a tükörképét. Egész közelről nézte az arcát, aprólékos gonddal mustrálva minden részletet. Az orra egy kicsit vastag, de Tomasovics Pirinek sincs jó orra, és Szecső Irén is szeplős, igaz, nem ilyen erősen, csak a homlokán meg az orra nyergén van elhintve néhány szeplő, a nyakán meg a karján semmi. Kata profilba fordult, először a jobb, aztán a bal félarcát vizsgálta, hátrált két lépést, az alakját nézte, a szoknyáját szorosán öszszefogta magán, hogy ráfeszült a testére, majd elengedte.

Lehunyta a szemét. Most üvegkupolájú hatalmas teremben áll, a széksorokból figyelő arcok fordulnak felé: „Dr. Bajári Katalinnak, a rákszérum feltalálójának korszakalkotó tudományos érdemeiért a bizottság nevében átnyújtom a Nobel-díjat.” Dörgő tapsvihar. „Felkérem doktor Bajári Katalint, hogy előadását tartsa meg.” „Tisztelt hallgatóság! Magamról csak annyit szólok, hogy már gimnazista koromban, amikor osztálytársaim presszóban ültek, az Ifjúsági Parkban táncoltak, engem az foglalkoztatott, miként válhatnék javára az emberiségnek...”

A telefon csörömpölt. A mama. Biztosan a mama. Kata befutott a szobába, fölvette a kagylót.

– Mi újság? Feleltél?

(Mindig ugyanaz a kérdés. Olyan holtbiztos, mint ahogy a nap keleten kel, és nyugaton nyugszik. Mi újság? Feleltél?)

– Kémiából kisegítettem, de nem osztályzatra.

- És a magyardolgozat?
- Azt hiszem, jó lesz.
- Hány oldalt írtál?
- Három és felet.

A mama a vonal túlsó felén krárog, a torkát köszörüli, és gondolatban összeadja az osztályzatokat: ötös felelet, négyes dolgozat. Aztán beszél.

– A smarni alá tegyél egy kis zsírt, és kavard, amíg felmelegszik, mert odaég.

Kata megint összefogta a szoknyáját combközépnél. Mint egy domb, úgy dudorodik ki a húsa.

– A főtt tésztaikat hanyagolhatnád – közölte ingerülten.

– Mit mondsz?

– Hogy ritkábban csinálhatnál főtt tésztát.

– Ez most hogy jut az eszedbe? Megint vadít valaki? Na jó. (Kis csend. Sértődött, baljós csend.) Ebéd után vidd le az ágyneműt a Patyolatba. Összeszámláltam.

– Igen, mama. Szecsőhöz is felmegyek.

– Kihez?

– Szecső Irénhez. Hiányzott, megmagyarázom neki a matekot.

– Aztán igyekezz haza! Visszafelé hozz egy büfékenyeret meg vajjat.

Kata letette a kagylót. Dr. Bajári Katalin, az emberiség áldásos jótevője... A kelkáposzta! Mint a villám, úgy hasított bele, hogy a kelkáposzta... Kivágtatott a konyhába. Kozmás szag csapta meg. Lekapta a lábost a tűzről, a leégett réteg tetején belekóstolt a habarcsba. Keserű volt, a hús is szikkadt és kesernyés. Elfintorította a száját, sóhajtott, a lekozsmált kelkáposztát a hússal a szeméttartóba zúdította, a maradékot

kanállal kaparta ki, a szeméttartót kivitte a folyosóra, és beöntötte a kukába, a lábast a mosogatóba állította, és vizet csorgatott rá. Éhes volt. A hűtőszekrényből kivette a maradék smarnit, és kavargatva felmelegítette. Nem gondolt semmire. A konyhaasztal, a tűzhely, a lábas, a mosogató, az ismerős tárgyak, minden csupa él, keménység, elhatárolt vonal. Porcukrot hintett a smarnira, megint sóhajtott, megette, aztán felvette a kabátját, és elindult Irénékhöz. Útközben jutott az eszébe, hogy az ágyneműt otthon felejtette. Majd felszalad érte még egyszer, vissza nem fordul már. Tulajdonképpen Sugár Karesznak kellett volna elmenni a leckékel. De hát ilyenek a fiúk. Amikor szükség van rájuk, sehol sincsenek. Vagy ami még rosszabb, kihasználják a nőt, mint Sóskuti.

A végállomásnál leszállt a troliról, átvágott a Szabadság téren, és befordult az Aulich utcába. Az árnyéka nyúlánkan siklott előtte a délutáni napfényben. Kata azon tűnődött, hogy okos-e Irén. Matekból közepes, de amikor Magda néni bemutatta a két reprodukciót, két Madonnát a gyermek Jézussal, és meg kellett állapítani, melyik a szép és miért, és melyik a giccses, az osztály általában azt kifogásolta, hogy az egyik képen az anya rámosolyog a fiára, de a tekintete elkalandozik a távolba. Irén felmutatott. „Nekem éppen ez tetszik. Mintha a világ valamennyi gyereket nézné és szeretné, nemcsak a sajátját.” Magda néni bólogatott.

– Ez szép gondolat, Irén.

Bonyolult dolog ez az okosság! Kata lassan ballagott fölfelé a lépcsőn. „Lali” – valaki rákarcolta a falra kétszer egymás után, s az i betű szára feltört, mint egy kiáltás. Irénéknél balkon is van, kis erkély, éppen csak két szék fér el rajta.

Egyszer, amikor elment a házuk előtt, Irén kint napozott az erkélyen. Ő felkiáltott neki:

- Szevasz, Szecső!
- Szia, Bajári! Gyere fel!

Iréne kerek békanapszemüveg volt. Felment hozzájuk, az erkélyen ültek, barackot ettek, utána feltörték a magokat a konyhában, és ő elmondta Irénnek, hogy orvos szeretne lenni, kutató orvos.

Kata felért a harmadik emeletre, megnyomta a csengőt. Az előszobaablakot védő rács kacskaringóit nézte meg az ablak homályos üvegét. Siető, kemény lépések, magas, vállas férfi áll az ajtóban.

Irén osztálytársa vagyok. A leckék miatt jöttem. A tárva maradt ajtóban felbukkant a nagymama.

- Tudsz valamit Irénről?
- Csak azt, hogy hiányzott. Eljöttem hozzá a leckék miatt. Hogy a matekot elmagyarázzam.

Nedves, rémült szem meredt rá. Kata elkapta a tekintetét, a cipője orrát bámulta.

Tíz perccel három után telefonáltak, az időt pontosan megjegyezte, mert amikor hazaért a dolgozatfüzetekkel meg a vacsorára szánt tojásokkal, Tomit nem találta otthon. A konyhaajtó kilincsére akasztva cédula lógott: „Mamsli a kistéren focizok három órákor jövök Tomi.”

Felsőhajtott. A konyhaasztalon ragacsos pohár és félig lerágott alma, Tomi szörpöt ivott, és a poharát nem mosta el. Az összeharapdált alma az emlékezetéből a megavasodott vajjas kenyerek, kiszikkadt sajt szeletek füzérért rántotta elő, és szempillantás alatt a Munka Semmibevevésének Jelképévé

nőtt. A táskájából elővette a piros betétű tollat, és a konyhasztalon ingerülten aláhúzta a hibákat. Aztán megrázta a fejét. Másként kellett volna. Odatenni a gyerek elé a cetlit: „Olvasd el figyelmesen, és mondd meg, hol vétetted el! Neked ezt már tudnod kell.”

Tíz perccel három után az órájára nézett, és megállapította, hogy Tomi késik. Akkor csengett a telefon.

– Itt Lontay Tibor beszél, a Szecső Irén nagybátyja.

– Mi van Irénnel?

– Még nem jött haza. Azért telefonálok, hogy érdeklődjem, nem történt-e valami az iskolában, ami megmagyarázná ezt az...

– Semmi. Tudtommal semmi.

– Rossz osztályzat?

– Mindennap megnézem a gyerekeim osztályzónaplóját. Egyébként Irénnel soha nem voltak ilyen problémák.

– Esetleg drukkolt a feleltetéstől, dolgozatírástól.

– Kizártnak tartom.

Kis csend volt.

– Még egy kérdés, tanárnő, talán ezzel kellett volna kezdenem. Hiányzik valaki még az osztályból?

– Azt hiszem, értem, mire gondol. Senki más nem hiányzik. – Elébe vágott a következő kérdésnek: – És a családlátogatók sehol nem tapasztaltak rendellenességet.

Érezte a ki nem mondott kérdést: Irén ellógott valakivel, s ugyanakkor szorongást is érzett a ki nem mondott kérdés mögött, rettegést, amit a hang mesterkéltnyugodtsággal leplez.

– Nemrég itt járt egy kislány, Irén osztálytársa. Szemüveges kislány.

– Bajári Kata.

- Azt mondta, a leckék miatt jött.
- Igen, ő a tanulmányi felelős. Reggel szoltam, hogy valaki nézzen fel Irénhez. Persze akkor még nem tudtam.
- A húgomnak nem akarok felesleges aggodalmat okozni, úgy gondoltam, előbb a tanárnővel beszélek, hátha valami támpontot kapunk.
- Sajnos, tanácstalan vagyok. Teljesen tanácstalan.
- Engedelmet kérek a zavarásért.
- Szó sincs zavarásról. Várom a hívásukat, hogy mi van Irénnel. Balesettől nem kell tartani. Az iskolát azóta már értesítették volna.
- Én is felhívtam a mentőket és a Baleseti Kórházat, tulajdonképpen az édesanyám megnyugtatóására. Ő szegény nagyon aggódik, és én hiába magyarázgatom...
- Serdülőkorban megesik, hogy a legrendesebb gyereken is erőt vesz valami viszolygás a megkötöttségtől.
- Iskolaundor. – A hangban megkönnyebbülés bujkált vagy inkább színpadias kedélyeskedés.
- Annak is nevezhetjük. Egyik kartársam szerint anarchikus szabadságvágy. Azt hiszem, ez a megfogalmazás találóbb. Tehát abban maradunk, hogy ma még felhívunk. Remélem, jó hírrel.

Az emlékezete sorra dobta fel a botrányos mulasztásokat, amiket megért. Az a fiú, aki öt rovót vitt volna haza, és vidékre szökött a nagymamájához; az a lány, aki azért szökött meg, mert gombostűket szúrt az anyja szeretőjének karosszékébe, és felpofozták; aki disszidálni akart az apja után, aki autóstoppal lement a Balatonra, az a fiú, aki időnként egy zöldségesnek maszekolt. Mindegyik eset megtörtént valakivel, és egyik se illett Irénhez.

Tomí fél négykor csörtetett be.

– Késtél – szólt rá szűkszavúan, de teljes erkölcsi szigorral.

– Elfelejtetem megnézni az órát. Olyan jól fociztunk.

– És ha a pék is elfelejtene idejében bemenni a kenyérgyárba, és nem lenne se péksütemény, se kenyér?

Tomí tekintete elárulta, hogy unja a péket és a péksüteményt. Ráadásul szétterpesztette az ujjait. Ettől hirtelen dühbe gurult.

– És máskor leszel szíves elfogyasztani, amibe beleharaptál! A konyhaasztalon egy félig lerágott alma. És ha még egyszer késel, egy hétig nem mégy le focizni.

(Hát a ragacsos pohár? Nem lehet agyonnevelni egy gyereket. A pedagógusok ott hibáznak, hogy vagy agyonnevelik a saját gyereküket, vagy mindent rájuk hagynak. Arany középut! Hol az arany középut?)

– És most nézd meg a cédulát. Órákkor – már elmagyaráztam neked, miért nem írjuk két k betűvel. És a megszólítás után mindig vesszőt teszünk. Mamsli, utána vessző, focizok után is vessző vagy pont. Miért? Magyarázd meg, hogy miért.

– Két állítás.

– Na látod, hogy tudod. Most menj kezet mosni! Az arcod is maszatos.

Tomí a mosdóhoz cammogott, kinyitotta a csapot, az ujját óvatosan dugta a vízszugarba.

– Ne takarékoskodj a vízzel! Aztán csináld a leckédet!

Leült az íróasztalhoz, a füzetek mellé. Jobb oldalra tiszta papírlapot tett, három merőleges vonalat húzott rá. A rovatok fölé: helyesírási hibák, stiláris hibák, tárgyi tévedések. Felütötte a legfelső füzetet. „A költő, miként az igazán értékes emberek, magányos volt.” Ha nem nézte volna meg a

fedőlapon a nevet, ha nem ismerné az írást, akkor is tudná, hogy a Kata dolgozata. Javítás közben időnként kipillantott. A szemközti házat nézte, tetején kétoldalt a félkaréjban végződő kis toronnyal és a felesleges, hivalkodó gipszdudorokkal. Ha egy éles késsel le lehetne vágni azt a gipsznyúlványokkal megspékelt két tornyot...

Másodszor éppen akkor csengett a telefon, amikor kitálalta a szalonnás rántottát. Az Irén anyja hívta.

– Nem jött meg – mondta Szecsóné. – Semmit se tudunk.
– A hangja fáradt volt, fakó.

– Érthetetlen.

– Igen, érthetetlen.

Kínos hallgatás következett.

– Egész délután itt ülünk a telefon mellett.

A képzelete most odatolta elébe Szecsónét a nagy fekete kontyával. Ül a telefon mellett, és vár. A tenyerébe támasztja az állát, és vár. És a nagymama is vár. Az egész család. Hét óra elmúlt. Irén nem jött haza.

– Képtelenségnek tartom, hogy elcsalták volna.

– Én is. Nem az a fajta gyerek.

Megint hallgattak.

– Baleset nem történt, újra végigtelefonáltuk a mentőket, a kórházakat. Az ember ilyenkor minden lehetőséget végig gondol. Minden kombinációt. Még ha valószínűtlennek látszik, akkor is. Disszidálás – mondta vontatottan Szecsóné.

– Igen. Nyáron Kölnben volt Irén. Hátha visszahúzta oda valami vagy valaki.

(Hajóút a Rajnán, a Loreley-szikla, Bonn, a Beethovenház. A kölni dóm. A leszakított cikk. Mi baja Irénnek?)

Karesz!) És közben gépiesen beszélt, semmitmondó, megnyugtatósnak szánt szavakat mondott.

Tomí belökte az ajtót.

– Mama, kihűl a rántottád!

– Jó, hagyj most!

– Apa üzeni, hogy kihűl. Én megyek mosakodni.

Kezével intett Tominak, hogy maradjon csendben, és sipirc.

– Irénnek van egy pajtása. Az osztálytársa.

– Sugár Karcsi?

– Igen.

Rövid csend szakadt közéjük.

– Ott volt az iskolában?

Másodszor kérdik meg tőle ma délután. Először kerülő úton, most nyíltan. Megrázta a fejét, mint aki elhesseget magától egy gondolatot.

– Ott volt. Dolgozatot is írt.

– Hát akkor viszontlátásra.

Mielőtt felelhetett volna, a telefon kattant, Szecsőné lerakta a kagylót.